דף 1 · צופים ועוצרים רמה י'–יב'

צפו בסרטון "אינפלציה – כשהכסף שווה פחות". בכל נקודת עצירה ענו על השאלה.

0:45 משפחת כהן בקופה: הסבירו במילים שלכם את המושג "שחיקה בכוח הקנייה" ותנו דוגמה מחייכם.

0:58 מהי אינפלציה?: למה ההגדרה מדגישה "רמת המחירים הכללית" ו"לאורך זמן"? מה ההבדל בין התייקרות של מוצר אחד לבין אינפלציה?

1:42 מדד המחירים לצרכן: למה המדד בודק סל רחב (דיור, תחבורה, בריאות, חינוך...) ולא רק את עגלת הסופר? מה היה קורה אם היו מודדים רק מזון?

1:55 חשבון קטן: הסל עלה מ-500 ₪ ל-550 ₪. בכמה אחוזים? ואם המדד כולו היה עולה כך – מה הייתה האינפלציה?

2:27 למה המחירים עולים?: תנו דוגמה משלכם לכל אחת משלוש הסיבות: ביקוש, עלויות ייצור ושער חליפין.

2:41 יעד האינפלציה: למה אינפלציה גבוהה ובלתי צפויה מקשה על משפחות ועסקים? תנו דוגמה.

2:57 שכר וכוח קנייה: השכר הנומינלי עלה ב-3% והמחירים ב-5%. חשבו את השינוי בשכר הריאלי (בקירוב ובחישוב מדויק).

3:19 בנק ישראל והריבית: הסבירו את שרשרת ההשפעה: העלאת ריבית ← ... ← האטה בעליית המחירים. ומה "המחיר" של הצעד הזה?

3:29 כשהאינפלציה יורדת: "האינפלציה ירדה" – האם פירוש הדבר שהמחירים ירדו? הסבירו את ההבדל בין ירידה באינפלציה לבין דפלציה.

דף 2 · משימות חישוב

רמה י'–יב'

שינוי באחוזים = (מחיר חדש − מחיר ישן) ÷ מחיר ישן × 100
שכר ריאלי (בקירוב) = שינוי בשכר הנומינלי − אינפלציה · מדויק: (1+נומינלי)÷(1+אינפלציה)−1

1. הסל השבועי של משפחת כהן עלה מ-500 ₪ ל-550 ₪. בכמה אחוזים הוא התייקר?

2. חבילת פסטה התייקרה מ-8 ₪ ל-8.40 ₪. בכמה אחוזים?

3. כרטיס לסרט עלה מ-40 ₪ ל-46 ₪. בכמה אחוזים?

4. האינפלציה השנתית היא 3%. מוצר עולה היום 200 ₪. כמה יעלה בעוד שנה (אם מחירו יעלה כמו האינפלציה)?

5. השכר של נועה עלה ב-3%, והמחירים עלו ב-5%. האם כוח הקנייה שלה עלה או ירד? בכמה בערך?

6. האינפלציה היא 5% בשנה. כמה "שווים" 100 ₪ בעוד שנה, במונחי כוח קנייה של היום?

7. מחיר מכונת כביסה 1,000 ₪. האינפלציה 4% בכל שנה במשך 3 שנים. כמה תעלה בסוף התקופה (אם מחירה עולה כמו האינפלציה)?

8. השכר הנומינלי עלה ב-6% והאינפלציה הייתה 4%. חשבו את השינוי בשכר הריאלי בקירוב ובחישוב מדויק.

9. בחיסכון בבנק מקבלים ריבית שנתית של 3%, והאינפלציה 4%. מהי הריבית הריאלית (בקירוב ומדויק)? מה המשמעות?

10. לפי "כלל ה-70": באינפלציה של 7% בשנה, תוך כמה שנים בערך יוכפלו המחירים?

11. ב-1984 הגיעה האינפלציה בישראל ל-445% (בנק ישראל). מוצר שעלה 100 שקלים בתחילת השנה – כמה עלה בסופה, בערך?

דף 3 · התאמת מושגים רמה י'–יב'

כתבו ליד כל הגדרה את האות של המושג המתאים.

מושג	הגדרה	אות
א. אינפלציה	1. השכר במונחי כוח קנייה. בקירוב: שינוי ריאלי ≈ שינוי נומינלי − אינפלציה. מדויק: (1+שינוי נומינלי)÷(1+אינפלציה)−1.	
ב. מדד המחירים לצרכן	2. מחיר מטבע אחד במונחי מטבע אחר. פיחות בשקל (השקל נחלש) מייקר יבוא ועלול להוסיף לאינפלציה; ייסוף (השקל מתחזק) מוזיל יבוא.	
ג. כוח קנייה	3. כמות המוצרים והשירותים שאפשר לרכוש בסכום כסף נתון. באינפלציה, ערכו הריאלי של כל שקל נשחק: 100 ₪ באינפלציה של 5% "שווים" בעוד שנה כ-95 ₪ של היום.	
ד. ריבית	4. ירידה מתמשכת ברמת המחירים הכללית. שונה מריסון (האטה) של האינפלציה – אז המחירים עדיין עולים, רק לאט יותר. דפלציה מתמשכת עלולה לגרום לאנשים לדחות קניות ולהאט את המשק.	
ה. דפלציה	5. עלייה מתמשכת ברמת המחירים הכללית במשק. נמדדת בישראל בעיקר לפי השינוי השנתי במדד המחירים לצרכן.	
ו. שכר נומינלי	6. מחיר הכסף, באחוזים לתקופה. בנק ישראל קובע את ריבית בנק ישראל; העלאתה מייקרת אשראי ומרסנת ביקוש, ולכן מרסנת אינפלציה. ריבית ריאלית ≈ ריבית נומינלית פחות אינפלציה.	
ז. שכר ריאלי	7. מדד שמודד את השינוי במחירי סל קבוע של מוצרים ושירותים שמשקי הבית צורכים (דיור, מזון, תחבורה, בריאות, חינוך ועוד). הלמ"ס מפרסמת אותו ב-15 בכל חודש, על החודש הקודם.	
ח. שער חליפין	8. השכר בשקלים שוטפים, כפי שהוא מופיע בתלוש, בלי התחשבות בשינוי המחירים.	

משפט משלכם

בחרו שני מושגים מהטבלה וכתבו משפט אחד שמקשר ביניהם.

דף 4 · סיכום וכרטיס יציאה

רמה י'–יב'

השלימו את הסיכום

מחסן מילים: עלייה · מדד המחירים לצרכן · חודש · כוח הקנייה · ריאלי · ריבית · דפלציה

אינפלציה היא _____ ברמת המחירים הכללית במשק לאורך זמן. כדי למדוד אותה משתמשים ב_____, שהלמ"ס מפרסמת מדי _____. כשהמחירים עולים, _____ שלנו יורד. אם השכר עלה פחות מהמחירים, השכר ה_____ ירד. כשהאינפלציה גבוהה מדי, בנק ישראל עשוי להעלות את ה_____. ירידה מתמשכת במחירים נקראת _____.

חשבו ונמקו

"האינפלציה ירדה מ-8% ל-2%" – האם המחירים ירדו? הסבירו את ההבדל בין ירידה באינפלציה לבין דפלציה.

כרטיס יציאה

1. הגדירו אינפלציה במשפט אחד.

2. מחיר כרטיס לסרט עלה מ-40 ₪ ל-46 ₪. בכמה אחוזים הוא התייקר?

3. השכר עלה ב-4% והמחירים עלו ב-6%. מה קרה לשכר הריאלי?

4. דבר אחד שאני לוקח/ת איתי מהשיעור: